

לע"נ ולאורו של
מורנו הרב אלישע
וישליצקי זצ"ל

עצת ה' ועצת היועצים במשלי

הרב מישאל רובין

1. משלי יט, כא: רבות מחשבות בלב איש ועצת יהוה היא תקום:

ביאור הגר"א - רבות מחשבות בלב איש בעת שרוצה האדם לעשות איזה דבר לצרכו יחשוב מחשבות רבות איך לעשות ומה ואימתי ושאר ספיקותיו, אך כולם אינן כלום. אבל **ועצת ה'** מה שנותן לו הקב"ה עצה בלב לעשות **היא תקום** שתתקיים, ש"עצה" נקרא מה שמיעץ לו (ו) חבירו או מה שיערוך ה' בלבבו ומחשבה הוא מה שאדם חושב בעצמו:

2. משלי כ, יח: מחשבות בעצה תכון ובתחבולות עשה מלחמה:

רבנו יונה - מחשבות בעצה תכון ובתחבולות עשה מלחמה. נכון הדבר שיחשוב האדם במעשיו לפני הפועל ושיעוץ על מחשבתו עם אחרים ואז תכין מחשבתו ותכשר ותצלח לפועל. אמנם לא יסמוך על הענין בלא הקדמת מחשבות לבו כאשר אז"ל שיתין מלכין יהוון לך ומלכא דנפשך לא תשבוק. כי האדם יטרח לחשוב במחשבה במעשיו יותר מאשר יטרחו אחרים לחקור עליהם. אמנם יבחן מחשבתו בעצת אחרים כי השגת שכל האדם קצרה ואולי ישגה ונעלם ממנו דבר ומה שגה יבינו לו ויחכם. עוד לחשוב בענין ההוא גם פעמים רבות חפצו במעשים יעצם עיני שכלו ויודיעוהו בהוועצו עמהם.

ביאור הגר"א - מחשבות בעצה תכון המחשבה שנתייעץ בה עם חכמי היועצים "תכון" כמו שנאמר "וברוב יועצים תקום" ובתחבולות עשה מלחמה כלומר, שלמלחמה אינו מועיל עצה אלא צריך תחבולה. וכן הוא בעבודת הבורא: איך לילך בדרך ה' צריך להתייעץ עם חכמים וצדיקים ההולכים מכבר בדרך ה' ולא התנגפו באבן נגף, והוא היצר הרע. וללחום עם היצר הרע, צריך בעצמו לעשות תחבולות, ואינו מועיל לזה העצה בלבד בלתי ה"תחבולות".

וני"ל בהרחבת ביאור דבריו הקדושים שהענין הוא כמש"ל סי' ט"ו שהאדם נכשל בעבירה מפני ב' דברים. הא' שהיצר הרע מראה לו היתרים. והב' שמתגבר עליו. והנה לענין הא' שחשכו עיניו מראות דרך הישר צריך להתייעץ עם ההולכים לאור החכמה. אבל במה שגם הוא יודע כי ומר דרכו צריך לעשות תחבולות מעצמו כל או"א לפי טבעו והתגברות יצרו.

2. משלי כז, ט: שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש:

מלבי"ם - כל המון המחשבות שיחשוב האדם על צדדי האפשר נקראו מחשבות, והם כזרם מים שוטף, ועת יבחר אחד מבין חלקי האפשר לעשות כפי התכלית נקרא עצה, ואז יש כן ובסיס להמחשבות.

ביאור הגר"א - שמן וקטרת ישמח לב שמן למאור וקטורת הוא לריח, הן משמחין לבו של אדם. **ומתק רעהו מעצת נפש** והמתיקות של רעהו הוא מ"עצת נפש", שנותן לו עצה טובה, ומתוק לנפשו. והיינו השלשה שמשיבין דעתו של אדם: קול ומראה וריח. ו"מראה וריח" הוא "שמן וקטורת", ו"מתק רעהו" הוא "קול" חבירו בעצתו לו, שנהנה מקול עצתו, ולכן אומר כאן "רעהו". ועיקר מתיקת קול חבירו הוא מ"עצת נפש", במה שחבירו מיעצו עצה טובה לנפשו. ועוד, "שמן וקטורת" הוא החכמה, כי "תקוע אלפא לשמן", ולכן שם החכמה שמן, וכן ריחא כמו שאמרו "חמרא וריחא פקחין", והן משמחים לב. ו"מתק רעהו", כי אף שהוא חכם, מכל מקום "מתק רעהו" הוא העצה שנותן לו חבירו איך לילך בדרכי ה' וליישר המדות לטוב. ועוד, "שמן וקטורת" הם שמן של מנורה וקטורת שהיה במקדש, הם משמחים לב. ו"מתק רעהו" - מה מתוק דיבורו של כ"ג באומרו ביום הכיפורים "אנא חטא כו' כפר נא כו'" והוא מ"עצת נפש", שהיה יודע עונות שבטו וכן [של] (מ)הרבה שבטי ישראל, ונתן לכל אחד ואחד עצה ומסילה ישרה איך לעבוד ה' ולכן היה יכול להתודות.

רבנו יונה - וגמ"ח הוא אף לעשירים להלוות להם ממון בשעה שאינו מצוי בידם, ולתת להם עצה, כמו שאמר שלמה המלך ע"ה [משלי כ"ז ט] שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש, כלומר כאשר שמן וקטרת משמחין את הלב כך ימתק לרעהו מעצת נפשו, וכשיתן לו עצה טובה ישמח עליה. והיא מדת חסד גורמת להיות רצון לפני ה' ובשבילה נברא העולם כדי לעשותה.